

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

રાઈટ એપ્રોચ ગ્રૂપ લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

મેસર્સ રોસોબોરોનેક્સપોર્ટ

નવેમ્બર ૧૬, ૨૦૦૫

[એ કે માથુર અને ચેમ્બર ન્યાયાધીશ.]

મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૮૬; કલમ ૧૧ (૬):

રશિયન કંપની અને સિંગાપોર સ્થિત કંપની/ભારતમાં એક એજન્ટ વચ્ચે એજન્સી કરાર-કમિશનની ચુકવણી સામે હેલિકોપ્ટરના પુરવઠા માટેના કરારની ખરીદીમાં મુખ્ય કંપનીને તેની સેવાઓ પૂરી પાડતી એજન્ટ કંપની-કમિશનની ચુકવણીનો ઈનકાર-મધ્યસ્થી-ક્ષેત્રની નિમણૂક માટે

ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ લવાદની અરજી દાખલ કરવી કરવા માં આવેલી કરારમાં આર્બિટ્રેશન કલમ સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે જો કોઈ વિવાદ ઊભો થાય, તો તેને રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર્સ ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ સ્થાપિત આર્બિટ્રેટિબન કોર્ટમાં મોકલવામાં આવશે-તેથી, કરારમાં નિર્દિષ્ટ કોર્ટ સિવાયની અદાલતોના અધિકારક્ષેત્રને બરતરફ કરવામાં આવે છે-તેથી, સુપ્રીમ કોર્ટ આર્બિટ્રેટરની નિમણૂક માટે અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરી શકતી નથી.

અરજદાર, એક વિદેશી કંપની, ભારતમાં ઓસ્ટ્રિયન ટ્રેડ કમિશન, નવી દિલ્હી દ્વારા રજૂ થાય છે, જે ભારતમાં તેમના વતી વાટાઘાટો કરવા અને કરાર પૂર્ણ કરવા માટે વિવિધ વિદેશી કંપનીઓના એજન્ટ તરીકે વ્યવસાય કરે છે.મેસર્સ ફેડરલ સ્ટેટ યુનિટરી એન્ટરપ્રાઇઝ/રશિયન ટેકનોલોજીસ એ રશિયન જાહેર ક્ષેત્રની કંપની હતી જે પાછળથી પ્રતિવાદી-કંપની રોસોબોરોનેક્સપોર્ટ સાથે ભળી ગઈ હતી. મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસે બોર્ડર સિક્યુરિટી ફોર્સને હેલિકોપ્ટરના પુરવઠા માટે ભારતમાં ઓર્ડર મેળવવા માટે અરજદારનો સંપર્ક કર્યો હતો.અરજદાર પ્રતિવાદીના હિતમાં પૂર્વવર્તી કહેવાતા રશિયન એન્ટરપ્રાઇઝના એજન્ટ તરીકે કામ કરવા માટે સંમત થયા હતા.તેમની વચ્ચે થયેલા લેખિત કરારના સંદર્ભમાં, પ્રતિવાદીએ તેના દ્વારા પ્રદાન કરવામાં આવેલી સેવાના બદલામાં અરજદારને કમિશન ચૂકવવું જરૂરી હતું.અરજદારે છ હેલિકોપ્ટરના પુરવઠા માટે સીમા સુરક્ષા દળ પાસેથી કરાર મેળવવામાં પ્રતિવાદીને મદદ કરી

હતી.પ્રતિવાદીએ કમિશન ચૂકવ્યું ન હતું, તેથી અરજદારે આ બાબતને મધ્યસ્થીને મોકલવા માટે આર્બિટ્રેશન પિટિશન દાખલ કરી હતી.ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશે અરજીના નિકાલ માટે મધ્યસ્થીની નિમણૂક માટે ચેમ્બર જજ જસ્ટિસ એ. કે. માથુરને નિયુક્ત કર્યા છે.

પ્રતિવાદીએ રજૂઆત કરી હતી કે એજન્સી કરારની કલમ ૬.૨ એ જોગવાઈ કરે છે કે પક્ષો વચ્ચેના વિવાદના કિસ્સામાં, તેઓ તેમના વિવાદના નિરાકરણ માટે મધ્યસ્થતાનો આશરો લેશે અને તેને રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ સ્થાપિત કરવા માટે આર્બિટ્રેશન કોર્ટમાં રજૂ કરશે.આમ આ અદાલતને આ અરજી પર વિચાર કરવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી.

અરજીને નકારી કાઢીને કોર્ટે કહ્યું:

૧.૧ ૨૬/૧૦/૨૦૦૫ પર, મેસર્સ એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ મેસર્સ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં આ અદાલતની સાત ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે કૉંકણ રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને

અન્ય વિરુદ્ધ રાની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં પાંચ ન્યાયાધીશોની બંધારણીય ખંડપીઠે આપેલા ચુકાદાને નકારી કાઢ્યો છે.તેથી, હવે જે કાનૂની સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી છે તે એ છે કે મધ્યસ્થતા અને સમાધાન અધિનિયમની કલમ ૧૧ હેઠળ ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશની નિમણૂક પર ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ ન્યાયિક આદેશ હશે જે કોઈપણ અપીલ (૨૭૨-બી, સી,ડી)

મેસર્સ એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ મેસર્સ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડ અને અન્ય સુપ્રીમ કોર્ટે ૨૮/૧૦/૨૦૦૫ પર નિર્ણય લીધો હતો.

૨.૧.વર્તમાન કેસમાં, એજન્સી કરારની કલમ ૬.૨ સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે જો પક્ષો વચ્ચે કોઈ વિવાદ ઊભો થાય તો તે રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવશે.તેથી એજન્સી કરારમાં એક ચોક્કસ કલમનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે કઈ અદાલતને આ બાબતનો પ્રયાસ કરવા અને તેનો નિકાલ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે.આ બાબતનો નિર્ણય લેવા માટે અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને સ્પષ્ટ કરતી ચોક્કસ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલત અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરી શકતી નથી.[૨૭૪-સી, ડી]

૨.૨.ને સત્તા પ્રદાન કરતી ચોક્કસ આબિટ્રેશન કલમને ધ્યાનમાં રાખીને.ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ ઓફ ધ રશિયન ફેડરેશન, તે તે સત્તા છે જે એકલા જ આ મામલાની મધ્યસ્થી કરશે અને તે મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલનો નિષ્કર્ષ બંને પક્ષો માટે અંતિમ અને ફરજિયાત રહેશે.[૨૭૪-ઈ]

નાગરિક મૂળ ન્યાયનિર્ણય:આબિટ્રેશન પિટિશન નંબર ૩/૨૦૦૫.

(આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ.)

અરજદાર વતી ડૉ. એ. એમ. સિંઘવી, સંજીવ સેન અને પ્રવીણ સ્વરૂપ હાજર રહ્યા હતા.

પ્રતિવાદી માટે દુષ્યંત એ. દવે , સિદ્ધાર્થ દવે અને સુશ્રી વિભા દત્તા મખીજા.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયાધીશ એ. કે. માથુર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

મધ્યસ્થીની નિમણૂક માટે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ આ અદાલત સમક્ષ આ આર્બિટ્રેશન પિટિશન દાખલ કરવામાં આવી હતી.ભારતના માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશે મને નિયુક્ત કર્યો છે.વિવાદના નિકાલ માટે મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવી.

આ અરજીની નોટિસ પક્ષકારોને આપવામાં આવી હતી અને તેમની સુનાવણી કરવામાં આવી હતી.

અરજદાર સિંગાપોર પ્રજાસત્તાકના સંબંધિત કાયદા હેઠળ સ્થાપિત કંપની છે, જેની નોંધાયેલ ઓફિસ ૧૧૦૧, કોન્ટિનેન્ટલ ટાવર, તામાસેક એવન્યુ, સિંગાપોર ખાતે છે અને ભારતમાં તેનું પ્રતિનિધિત્વ ઓસ્ટ્રિયન ટ્રેડ કમિશન, ૮૦, જોર બાગ, નવી દિલ્હી-૧૧૦૦૦૩ દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે.અરજદાર તેમના વતી વાટાઘાટો કરવા અને કરાર પૂર્ણ કરવા માટે વિવિધ વિદેશી કંપનીઓના એજન્ટ તરીકે વ્યવસાય કરે છે.

ફેડરલ સ્ટેટ યુનિટરી એન્ટરપ્રાઇઝ રશિયન ટેકનોલોજીસ, જેને હવે પછી "રશિયન ટેકનોલોજીસ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે, તે "એફ. એસ. યુ. ઇ. પ્રોમેક્સપોર્ટ" ના નામ અને શૈલી હેઠળ સમાવિષ્ટ રશિયન જાહેર ક્ષેત્રની

કંપની હતી અને આ "એફ. એસ. યુ. ઇ. પ્રોમેક્સપોર્ટ" પછીથી સીપોન્ડેન્ટ પ્રતિવાદી રોસોબોરોનએક્સપોર્ટ સાથે ભળી ગઈ હતી. પરિણામે, મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસના તમામ કરારના અધિકારો અને જવાબદારીઓ અહીંના પ્રતિવાદી રોસોબોરોનએક્સપોર્ટમાં નિહિત છે. ત્રણેય સંસ્થાઓ રશિયા સરકારની માલિકીની છે/છે. મેસર્સ રોસોબોરોનએક્સપોર્ટની નોંધાયેલ કચેરી ૨૭/૩, સ્ટ્રોમિનિકા એસ ટી આર મોસ્કો, ૧૦૭૦૭૬ છે.

ઓક્ટોબર ૧૯૯૯ અને એપ્રિલ ૨૦૦૦ની વચ્ચે મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસે ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળને હેલિકોપ્ટરના પુરવઠા માટે ભારતમાં ઓર્ડર મેળવવા માટે અરજદારનો સંપર્ક કર્યો હતો. અરજદાર ઉપરોક્ત રશિયન એન્ટરપ્રાઇઝના એજન્ટ તરીકે કામ કરવા સંમત થયા હતા, જે ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના બીએસએફ માટે હેલિકોપ્ટરના પુરવઠા માટે ભારતમાં કરાર મેળવવા માટે પ્રતિવાદીના હિતમાં પૂર્વવર્તી છે. ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળનો સંપર્ક કરવામાં આવ્યો હતો અને ભારતીય સત્તાવાળાઓને મેસર્સ કઝાન હેલિકોપ્ટર લિમિટેડ દ્વારા ઉત્પાદિત હેલિકોપ્ટરની પસંદગી કરવા માટે સમજાવવામાં આવ્યા હતા, જે મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસ દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવવાના હતા, જે સીમા સુરક્ષા દળને સ્વીકાર્ય હતા. અરજદારે ભારતમાં તેના પ્રતિનિધિઓ દ્વારા, ભારત સરકારના ગૃહ

મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળની ચોક્કસ જરૂરિયાતો વિશે પણ પ્રતિવાદીને જાણ કરી હતી જેથી પ્રતિવાદી તેમની ચોક્કસ જરૂરિયાતો પૂરી કરી શકે.

ત્યારબાદ સંખ્યાબંધ બેઠકો યોજાઈ હતી અને આખરે ૧ માર્ચ, ૨૦૦૦ના રોજ અરજદારના પ્રયાસોને અનુસરીને પ્રતિવાદી અને ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળ વચ્ચે સમજૂતી કરાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ઘણા પત્રવ્યવહાર અને ચર્ચા પછી હેલિકોપ્ટરના પુરવઠાની પદ્ધતિઓ નક્કી કરવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ, અરજદાર દ્વારા પ્રતિવાદીને આપવામાં આવેલી સેવાઓની માન્યતામાં, ૧૪મી એપ્રિલ, ૨૦૦૦ના રોજ પક્ષો દ્વારા અને તેમની વચ્ચે લેખિત કરાર કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસ હેઠળ પ્રિન્સિપલ" તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યું હતું અને અરજદારને "એજન્ટ" તરીકે વર્ણવવામાં આવ્યો હતો.

ઉપરોક્ત સમજૂતી હેઠળ, પ્રિન્સિપલએ એજન્ટને તે અરજદારને ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના આચાર્ય અને સીમા સુરક્ષા દળ વચ્ચેના કરારના આયોજન અને નિષ્કર્ષ માટેના કાર્યો હાથ ધરવા માટે અધિકૃત કર્યા હતા. મૂળરૂપે, એજન્ટ્સી ચાર હેલિકોપ્ટરનો ઓર્ડર મેળવવા માટે હતી જેને બાદમાં

વધારીને છ હેલિકોપ્ટર કરવામાં આવી હતી.એજન્સી સમજૂતી મુજબ, એજન્ટ-અરજદારને રશિયન ટેકનોલોજીસ,પ્રિન્સિપલ અને ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળ, ગ્રાહક વચ્ચે કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવાની સુવિધા આપવાની જવાબદારી આપવામાં આવી હતી.અરજદાર ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળ સાથે વાટાઘાટો કરવા માટે રશિયન ટેકનોલોજીઓને સહાય પૂરી પાડવાનો હતો, જેથી કરારની તૈયારીઓ અને તારણોને લગતી કોઈપણ સમસ્યાઓનું સમાધાન કરી શકાય અને હેલિકોપ્ટર માટે શસ્ત્રો અને અન્ય ચીજવસ્તુઓના પુરવઠાની વિશિષ્ટતાઓ પર ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળ સાથે વાટાઘાટો કરવામાં રશિયન ટેકનોલોજીઓને સહાય પૂરી પાડી શકાય.

મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસ, પ્રતિવાદીએ એજન્ટની વિનંતી અનુસાર જરૂરી માહિતી અને દસ્તાવેજો સાથે એજન્ટને સમયસર પુરવઠો પૂરો પાડવાની કેટલીક જવાબદારીઓ પણ નિભાવવાની હતી; એજન્ટને ઉપરોક્ત એજન્સી કરાર હેઠળ હસ્તાક્ષરિત કરારના નિષ્કર્ષ અને પરિપૂર્ણતા સંબંધિત તમામ ફેરફારો વિશે જાણ કરવી; ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળ પાસેથી પ્રાપ્ત રકમમાંથી એજન્ટને તેના કમિશનની ચૂકવણી કરવી.આ સમજૂતી હેઠળ ભારત સરકાર દ્વારા મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસને કરવામાં આવતી ચૂકવણીના ૧૬ ટકા પર કમિશનની રકમ નક્કી કરવામાં આવી હતી.

અરજદારે રશિયન ટેકનોલોજીસ વતી એજન્ટ તરીકે કામ કર્યું હતું અને ત્યારબાદ પ્રતિવાદી વતી કામ કર્યું હતું અને કુલ ૧૮૦ કરોડ રૂપિયાની ચુકવણી સામે ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળને છ હેલિકોપ્ટર પૂરા પાડવાના કરારને અમલમાં મૂકવાની સુવિધા આપી હતી, જેમાંથી માર્ચ ૨૦૦૦માં સમજૂતી કરાર પર હસ્તાક્ષર કરવામાં આવ્યા હતા અને જૂન ૨૦૦૩માં ક્રેડિટ લેટર ખોલવામાં આવ્યો હતો.

એવો આક્ષેપ કરવામાં આવે છે કે અરજદારના પ્રયાસોને કારણે મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસ દ્વારા છ હેલિકોપ્ટરના પુરવઠાનો કરાર શક્ય બન્યો હતો, જે બાદમાં મેસર્સ રોસોબોરોનએક્સપોર્ટ સાથે ભળી ગયો હતો.અરજદારને ખબર પડી કે ૨૦૦૩ના અંત સુધીમાં મેસર્સ રોસોબોરોનએક્સપોર્ટ દ્વારા ભારત સરકારને હેલિકોપ્ટર પૂરા પાડવામાં આવશે.તેથી અરજદારે પ્રતિવાદીને અરજદારને ૧૬ ટકા કમિશન ચૂકવવાની તેમની જવાબદારી વિશે યાદ અપાવ્યું.પરંતુ કમનસીબે મેસર્સ રોસોબોરોનએક્સપોર્ટે અરજદારને કોઈપણ કમિશન ચૂકવવાની જવાબદારીને નકારી કાઢી હતી.પ્રતિવાદીનું વલણ એ હતું કે ભારતમાં અરજદારના પ્રતિનિધિઓમાંથી એક, ડૉ. એરિક ગુટમેન, એક ઑસ્ટ્રિયન નાગરિક, જેમણે આ કરારની ખરીદી માટે મેસર્સ રશિયન ટેકનોલોજીસને સેવા આપી હતી, તેમણે પણ કમિશન માટે દાવો કર્યો હતો અને

તેમના વતી ભારતમાં ઑસ્ટ્રિયન ટ્રેડ કમિશનરે પ્રતિવાદી મેસર્સ કાઝન હેલિકોપ્ટરનો સંપર્ક કર્યો હતો.અરજદારની દલીલ હતી કે એકવાર ભારત સરકારને પ્રતિવાદી દ્વારા હેલિકોપ્ટર પૂરા પાડવામાં આવે અને ભારત સરકાર રશિયન પક્ષને આ હેલિકોપ્ટરની કિંમતની ચુકવણી કરે, ત્યારે અરજદાર પાસે કોઈ ઉપાય નહીં રહે અને તેથી અરજદારે વિનંતી કરી કે મનાઈ હુકમ જારી કરવામાં આવે અને આ બાબત મધ્યસ્થીને મોકલી શકાય.અરજદારે એજન્સી કરારની તારીખ ૧૪/૪/૨૦૦૦ ની કલમ ૬ માં આર્બિટ્રેશન કલમનો પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે જે નીચે મુજબ છે:

"કલમ ૬

વિવાદો અને મતભેદોને ઉકેલવા

૬.૧.જો વર્તમાન સમજૂતીને લગતા વડા પ્રધાન અને એજન્ટ વચ્ચે કોઈ વિવાદો અને/અથવા મતભેદો વધે છે, તો બંને પક્ષો વાટાઘાટો દ્વારા તેને ઉકેલવાનો પ્રયાસ કરશે.

૬.૨ જો મતભેદો અને/અથવા વિવાદો બંને પક્ષો દ્વારા વાટાઘાટો દ્વારા ઉકેલી શકાતા નથી, તો તેમને રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવશે.

આબિટ્રેશન કોર્ટનો નિર્ણય બંને પક્ષો માટે અંતિમ અને ફરજિયાત રહેશે.

તેથી આ પૃષ્ઠભૂમિમાં અરજદારે આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ આ અરજી દાખલ કરી હતી અને ભારતીય આબિટ્રેશન એક્ટ હેઠળ ભારતમાં આબિટ્રેટરની નિમણૂક માટે વિનંતી કરી હતી કારણ કે અરજદારના જણાવ્યા અનુસાર તેને રશિયામાં ન્યાય મળવાની શક્યતા નથી.નોટિસ પણ આપવામાં આવી હતી પરંતુ કોઈ પરિણામ મળ્યું ન હતું, તેથી અરજદારે આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો.આ પહેલાં, અરજદારે દિલ્લી હાઈકોર્ટ સમક્ષ આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી અને દિલ્લી હાઈકોર્ટે વચગાળાનો આદેશ પસાર કર્યો હતો અને ભારત સરકારના ગૃહ મંત્રાલયના સીમા સુરક્ષા દળને જૂન, ૨૦૦૩માં થયેલા કરારના સંદર્ભમાં ભારત સરકારને હેલિકોપ્ટરના પુરવઠાના સંદર્ભમાં પ્રતિવાદી કંપનીને ચૂકવવાપાત્ર રકમમાંથી ૧૬ ટકા રકમ પાછી ખેંચવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

ત્યારબાદ તે બાબત દિલ્લી હાઈકોર્ટ સમક્ષ ૧૨/૧/૨૦૦૪ પર આવી હતી અને ૧૨/૧૨/૨૦૦૩ ના આદેશમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો હતો.

ત્યારબાદ ૧૭/૦૩/૨૦૦૪ પર દાવેદાર પક્ષકારો વચ્ચેના મતભેદો અને વિવાદોને ધ્યાનમાં રાખીને આબિટ્રેશન કલમ લાગુ કરે છે અને પ્રતિવાદીને નોટિસ મળ્યાના ૩૦ દિવસની અંદર કરાર મુજબ કાર્યવાહી કરવા માટે કહે છે, જેમાં નિષ્ફળતા દાવેદાર સામે યોગ્ય કાનૂની કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે મજબૂર થશે.પ્રતિવાદી.ત્યારબાદ દિલ્લી હાઈકોર્ટના ૨૫/૦૫/૨૦૦૫ વિદ્વાન સિંગલ જજ પર પક્ષકારોની દલીલો પૂર્ણ થયા બાદ પક્ષકારોને સાંભળ્યા બાદ અરજી ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ અરજદારે દિલ્લી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી અને ડિવિઝન બેન્ચે ૨૭/૫/૨૦૦૪ પર આ મામલે નોટિસ જારી કરી હતી અને ઉપરોક્ત અપીલ ડિવિઝન બેન્ચ સમક્ષ ચુકાદો બાકી છે.

આ પૃષ્ઠભૂમિમાં અરજદારે આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ અરજી દાખલ કરીને આ અદાલતનો સંપર્ક કર્યો હતો અને આ રીતે ભારતના માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા હોદ્દો આપવા પર આ બાબત મારી સમક્ષ આવી છે.

પ્રતિવાદીએ વિગતવાર જવાબ દાખલ કરીને અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો અને પ્રતિવાદી માટે વિદ્વાન વકીલની મુખ્ય રજૂઆતોમાંની એક એ હતી કે એજન્સી કરારની કલમ ૬.૨ તારીખે ૧૪/૪/૨૦૦૦ પૂરી પાડે છે કે પક્ષો વચ્ચેના વિવાદના કિસ્સામાં, પક્ષો તેમના વિવાદના સમાધાન માટે મધ્યસ્થતાનો આશરો લેશે અને તેઓ રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કોર્ટમાં રજૂ થશે.તેથી આ અદાલતને આ અરજીને ધ્યાનમાં લેવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી.

જવાબ દાખલ કરવા માટે આ મામલો એક અથવા બીજા કારણોસર ઘણી વખત સ્થગિત કરવામાં આવ્યો હતો, આખરે દલીલો સાંભળવામાં આવી હતી અને આદેશ અનામત રાખવામાં આવ્યો હતો.

અહીં એ ઉલ્લેખ કરવો સુસંગત હોઈ શકે છે કે મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, ૧૯૯૬ની કેટલીક જોગવાઈઓના અર્થઘટનના સંદર્ભમાં સાત ન્યાયાધીશોની બેન્ચ સમક્ષ આ મામલો પેર્લિંગ હોવાથી દલીલો સાંભળવામાં આવી હતી અને આદેશ સાત ન્યાયાધીશોની બેન્ચના નિર્ણયની રાહ જોતા અનામત રાખવામાં આવ્યો હતો.હવે તાજેતરમાં જ ૨૬/૧૦/૨૦૦૫ પર સાત ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે સિવિલ અપીલ નંબર ૪૧૬૮/૨૦૦૩ (મેસ્સર્સ એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ મેસ્સર્સ પટેલ એન્જિનિયરિંગ

લિમિટેડ અને અન્ય) માં પોતાનો નિર્ણય આપ્યો છે અને કોંકણ રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય વિસ્ફૂલ રાની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, [૨૦૦૨] ૨ એસ. સી. સી. ૩૮૮ ના કેસમાં આપવામાં આવેલા અગાઉના નિર્ણયને ઉલટાવી દેવામાં આવ્યો છે અને હવે એવું માનવામાં આવ્યું છે કે માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા હોદ્દો પર ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ ન્યાયિક આદેશ હશે, કોંકણમાં યોજાયો હતો તેવો વહીવટી આદેશ નહીં રેલ્વે કેસ (સુપ્રા).તેથી હવે કાનૂની સ્થિતિ સ્પષ્ટ થઈ ગઈ છે કે કલમ ૧૧ હેઠળ ભારતના માનનીય મુખ્ય ન્યાયાધીશની નિમણૂક પર ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ ન્યાયિક આદેશ હશે જે કોઈપણ અપીલ માટે જવાબદાર નથી.મેસ્સર્સ એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની, (સુપ્રા) ના ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં કાનૂની સ્થિતિનો સારાંશ નીચે મુજબ આપવામાં આવ્યો છે:—

"૪૬.તેથી, અમે અમારા તારણોનો સારાંશ નીચે મુજબ આપીએ છીએ:

(૧) કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી સત્તા એ વહીવટી સત્તા નથી.તે ન્યાયિક સત્તા છે.

(૨) કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળની સત્તા, તેની સંપૂર્ણતામાં, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા માત્ર તે અદાલતના અન્ય ન્યાયાધીશને અને ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા સર્વોચ્ચ અદાલતના અન્ય ન્યાયાધીશને સોંપી શકાય છે.

(૩) ઉચ્ચ ન્યાયાલય અથવા સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયના ન્યાયાધીશની નિમણૂકના કિસ્સામાં, નિયુક્ત ન્યાયાધીશ દ્વારા જે શક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે તે મુખ્ય ન્યાયાધીશની હશે, જે કાયદા દ્વારા આપવામાં આવે છે.

(૪) મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા નિયુક્ત ન્યાયાધીશને આ ચુકાદાના અગાઉના ભાગમાં દર્શાવ્યા મુજબ પ્રારંભિક પાસાઓ નક્કી કરવાનો અધિકાર હશે.આ, તેના પોતાના અધિકારક્ષેત્રમાં, વિનંતીને ધ્યાનમાં લેવા માટે હશે; માન્ય લવાદ કરારનું અસ્તિત્વ, જીવંત દાવાનું અસ્તિત્વ અથવા અન્યથા, તેની સત્તાના ઉપયોગ માટેની શરતનું અસ્તિત્વ અને તેની લાયકાતો પર.મધ્યસ્થી અથવા મધ્યસ્થી.જો જરૂર પડે તો મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા નિયુક્ત ન્યાયાધીશ કાયદાની કલમ ૧૧ (૮) ની શરતોમાં લાયકાત ધરાવતા લવાદની નિમણૂકની બાબતમાં સંસ્થાનો અભિપ્રાય મેળવવાનો હકદાર રહેશે, પરંતુ લવાદની નિમણૂકનો આદેશ માત્ર મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા નિયુક્ત ન્યાયાધીશનો જ હોઈ શકે છે.

(૫) ઉચ્ચ ન્યાયાલયના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા કાયદાની કલમ ૧૧ હેઠળ સત્તાધિકારી તરીકે જિલ્લા ન્યાયાધીશની નિમણૂક કાયદાની યોજના પર જરૂરી નથી.

(૬) એકવાર આ બાબત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ અથવા એકમાત્ર મધ્યસ્થી સુધી પહોંચી જાય પછી, ઉચ્ચ અદાલત મધ્યસ્થીની કાર્યવાહી દરમિયાન મધ્યસ્થી અથવા મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશોમાં દખલ કરશે નહીં અને પક્ષો કાયદાની કલમ ૩ ૭ અથવા કાયદાની કલમ ૩૪ ની શરતોમાં જ અદાલતનો સંપર્ક કરી શકે છે.

(૭) ઉચ્ચ ન્યાયાલયના મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા તે અદાલતના નિયુક્ત ન્યાયાધીશ દ્વારા પસાર કરાયેલો આદેશ ન્યાયિક આદેશ હોવાથી, તે આદેશ સામે ભારતના બંધારણની કલમ ૧૩૬ હેઠળ જ સર્વોચ્ચ અદાલતમાં અપીલ કરવામાં આવશે.

(૮) કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ અરજી પર સુનાવણી કરતી વખતે ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા તેમના દ્વારા નિયુક્ત સર્વોચ્ચ અદાલતના ન્યાયાધીશના આદેશ સામે કોઈ અપીલ કરી શકાતી નથી.

(૯) કાયદાના સેક્શન ૧૧ (૬) નો આશરો લીધા વિના પક્ષકારો દ્વારા આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરવામાં આવી હોય તેવા કેસમાં, આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ પાસે એક્ટની સેક્શન ૧૬ દ્વારા વિચારવામાં આવેલી તમામ બાબતો નક્કી કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે.

(૧૦) કોંકણ રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ રાની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, [૨૦૦૨] ૨ કલમ ૩૮૮માં આ અદાલતના નિર્ણય દ્વારા બધાને માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હોવાથી અને તે નિર્ણયમાં અપનાવવામાં આવેલી સ્થિતિના આધારે કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળના આદેશો આપવામાં આવ્યા હોવાથી, અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અત્યાર સુધી કરવામાં આવેલી લવાદો અથવા લવાદ ન્યાયાધીશોની નિમણૂકોને માન્ય ગણવામાં આવશે, તમામ વાંધાઓને કાયદાની કલમ ૧૬ હેઠળ નિર્ણય લેવા માટે છોડી દેવામાં આવ્યા છે. આ તારીખથી, આ ચુકાદામાં અપનાવવામાં આવેલી સ્થિતિ કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ બાકી અરજીઓને પણ સંચાલિત કરશે.

(૧૧) જ્યાં જિલ્લા ન્યાયાધીશોને કાયદાની કલમ ૧૧ (૬) હેઠળ ઉચ્ચ ન્યાયાલયના મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા નિયુક્ત કરવામાં આવ્યા હોય, ત્યાં તેમના દ્વારા અત્યાર સુધી કરવામાં આવેલા નિયુક્તિ આદેશોને માન્ય ગણવામાં આવશે; પરંતુ આ તારીખે તેમની સમક્ષ પડતર હોય તેવી

અરજીઓ સ્થાનાંતરિત કરવામાં આવશે, જેની કાર્યવાહી સંબંધિત ઉચ્ચ ન્યાયાલયના મુખ્ય ન્યાયાધીશ અથવા મુખ્ય ન્યાયાધીશ દ્વારા નિયુક્ત તે અદાલતના ન્યાયાધીશ દ્વારા કરવામાં આવશે.

(૧૨) કોંકણ રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય એક રાની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ [૨૦૦૨] ૮ એસસીસી ૩૮૮] ના નિર્ણયને નકારી કાઢવામાં આવ્યો છે.

વર્તમાન કેસમાં તારીખ ૧૪/૪/૨૦૦૦ ના એજન્સી કરાર મુજબ, કલમ ૬.૨ સ્પષ્ટપણે જણાવે છે કે જો પક્ષો વચ્ચે કોઈ વિવાદ ઊભો થાય તો તે રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડ હેઠળ આર્બિટ્રેશન કોર્ટમાં રજૂ કરવામાં આવશે.તેથી એજન્સી કરારમાં એક ચોક્કસ કલમનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે કે કઈ અદાલતને આ બાબતનો પ્રયાસ કરવા અને તેનો નિકાલ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે.

વિશેષ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, આ બાબતનો નિર્ણય લેવા માટે અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને સ્પષ્ટ કરવા પર, આ અદાલત અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરી શકતી નથી.જ્યારે પણ આ બાબતનો નિર્ણય લેવા માટે કોઈ ચોક્કસ અદાલતને અધિકારક્ષેત્ર પ્રદાન કરતી કોઈ ચોક્કસ કલમ હોય ત્યારે તે આપમેળે

અન્ય અદાલતના અધિકારક્ષેત્રને દૂર કરે છે, આ કરારમાં, અધિકારક્ષેત્ર રશિયન ફેડરેશનના વાણિજ્ય અને વેપારના ચેમ્બરને સત્તા તરીકે આપવામાં આવ્યું છે જેની સામે વિવાદનું સમાધાન કરવામાં આવશે. રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડને સત્તા પ્રદાન કરતી ચોક્કસ આર્બિટ્રેશન કલમને ધ્યાનમાં રાખીને, તે સત્તા છે જે આ બાબતની મધ્યસ્થી કરશે અને તે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલનો નિષ્કર્ષ બંને પક્ષો માટે અંતિમ અને ફરજિયાત રહેશે.

આમ આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, મારો અભિપ્રાય છે કે આ અદાલતને કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી અને રશિયન ફેડરેશનના ચેમ્બર ઓફ કોમર્સ એન્ડ ટ્રેડને જ મધ્યસ્થી તરીકે કામ કરવાનો અને વિવાદને ઉકેલવાનો અધિકારક્ષેત્ર છે. તેથી આ અરજી નામંજૂર કરવામાં આવે છે.

એસ કે એસ

અરજી નામંજૂર કરવામાં આવી હતી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*